

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 57 0 Ps 120746 20 Rev
Banjaluka, 03.02.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca JP R.T.R.S. zastupan po punomoćniku B.G., advokatu iz B.L., protiv tuženog D.S. d.o.o. B., zastupan po punomoćniku G.B., advokatu iz B.L., radi duga, te po protivtužbi tuženog D.S. d.o.o. B., protiv tužioca JP R.T.R.S. B.L., radi utvrđenja, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 120746 19 Pž od 27.11.2019. godine, na sjednici održanoj dana 03.02.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, obje nižestepene presude se preinačavaju u usvajajućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu i to u dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati, tako što tuženi obavezuje da tužiocu na iznos glavnog duga od 163.605,28 KM plati zakonsku zateznu kamatu počev od podnošenja tužbe 16.11.2016. godine do isplate, umjesto od 14.07.2018. godine do isplate, dok se tužbeni zahtjev tužioca za isplatu zakonske zatezne kamate obračunate u ukupnom iznosu od 118.482,01 KM odbija.

U preostalom dijelu revizija se odbija.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 120746 16 Ps od 11.04.2019. godine, obavezan je tuženi D.S. d.o.o. B., da isplati tužiocu JP R.T.R.S. B.L.:

- iznos od 163.605,28 KM na ime duga, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 14.07.2018. godine, pa do isplate,
- iznos od 118.482,01 KM na ime obračunate zakonske zatezne kamate od dana dospelosti svakog računa, pa do 14.07.2018. godine,
- iznos od 12.472,52 KM na ime troškova parničnog postupka, a sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, dok se tužilac odbija u dijelu zahtjeva za naknadu troškova postupka, preko dosuđenog iznosa.

Istom presudom odbijen je protivtužbeni zahtjev D.S. d.o.o. B., da se utvrdi da su ništavi sljedeći ugovori:

- Ugovor o korištenju infrastrukture na radio relejnim objektima R.T.R.S., D.Nj. i L. koji je zaključen dana 27.10.2009. godine, označen brojem ...,
- Ugovor o korištenju infrastrukture ... R.T.R.S., Đ., K., P., R., potpisan od strane JP R.T.R.S. B.L., pod brojem: ..., dana 23.04.2013. godine i od strane D.S. d.o.o. B., pod brojem: ... od 29.04.2013. godine,
- Ugovor o korištenju infrastrukture ... R.T.R.S. Đ., K., P., K., potpisan od strane JP R.T.R.S. B.L., pod brojem: ..., dana 22.10.2015. godine i od strane D.S. d.o.o. B., pod brojem: ... od 15.10.2015. godine, kao i sa zahtjevom za naknadu troškova postupka.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 120746 19 Pž od 27.11.2019. godine, žalba tuženog - protivtužioca je odbijena i presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 120746 16 Ps od 11.04.2019. godine, potvrđena.

Odbijeni su zahtjevi parničnih stranaka za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužilac predlaže da se revizija odbaci, odnosno odbije.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je je zahtjev tužioca da mu tuženi na ime duga isplati iznos od 163.605,28 KM, zakonsku zateznu kamatu i troškove postupka, po osnovu zaključenih ugovora o zakupu, te protivtužbeni zahtjev tuženog - protivtužioca, da se utvrdi da su ništavi Ugovor o korištenju infrastrukture ... R.T.R.S., D.Nj. i L., koji je zaključen 27.10.2009. godine, pod brojem: ..., Ugovor o korištenju infrastrukture ... R.T.R.S., Đ., K., P., R., potpisan od strane JP R.T.R.S. B.L., pod brojem: ..., dana 23.04.2013. godine i od strane D.S. d.o.o. B., pod brojem: ... od 29.04.2013. godine i Ugovor o korištenju infrastrukture ... R.T.R.S. Đ., K., P., K., potpisan od strane JP R.T.R.S. B.L., pod brojem: ..., dana 22.10.2015. godine i od strane D.S. d.o.o. B., pod brojem: ... od 15.10.2015. godine, uz naknadu troškova postupka.

Nakon provedenog postupka prvostepeni sud je utvrdio da su parnične stranke u periodu od 2005. godine do 2015. godine zaključili osam ugovora, od kojih se sedam ugovora odnosi na zakup prostora na radio relejnim objektima (RRO) tužioca, ili prostoru na antenskim stubovima i izgrađenim objektima za instalaciju uređaja (opreme), dok je predmet osmog ugovora korištenje usluga rezervnog napajanja agregata tužioca na RRO L.; da se predmetnim ugovorima tužilac obavezao da tuženom omogućiti korištenje prostora na radio relejnim objektima, koji su navedeni u svakom pojedinom ugovoru za postavljanje antenskih uređaja, a tuženi se obavezao da tužiocu za to plaća određenu zakupninu; da je vještak ekonomske struke S.Č. u svom nalazu i mišljenju utvrdio da dug tuženog prema tužiocu po osnovu predmetnih faktura (od kojih najstarija faktura datira iz januara 2014. godine, a zadnja iz oktobra 2016. godine) iznosi 163.605,28 KM, a ukupan iznos obračunatih zakonskih zatezних kamata od dana dospelosti svakog pojedinačnog računa, do dana izrade nalaza i mišljenja iznosi 118.482,01 KM.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nalazi da obaveza tuženog na plaćanje zakupnine proizlazi iz zaključenih ugovora o zakupu, shodno odredbi člana 567. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO), te da je tužilac kao zakupodavac aktivno legitimisan da traži plaćanje zakupnine, pri čemu u takvom sporu nije od značaja da li je zakupodavac vlasnik stvari koja je predmet zakupa, nego je dužan da dokaže da je omogućio tuženom, kao zakupcu neometano korištenje zakupa na ugovoreni način, što je tužilac u ovoj parnici dokazao, a tuženi nije osporio.

O visini potraživanja tužioca prvostepeni sud je zaključio prihvatajući nalaz vještaka ekonomske struke prema kome dug tuženog prema tužiocu po osnovu predmetnih faktura (od kojih najstarija faktura datira iz januara 2014. godine, a zadnja iz oktobra 2016. godine) iznosi 163.605,28 KM, a ukupan iznos obračunatih zakonskih zatezних kamata od dana dospelosti svakog pojedinačnog računa, do dana izrade nalaza i mišljenja iznosi 118.482,01 KM. Takođe je našao da je jasna volja ugovornih strana da se na iznose zakupnine navedene u ugovoru, obračunava naknadno PDV u svakom pojedinom računu.

Prvostepeni sud je našao neosnovanim prigovor zastarjelosti potraživanja koji je istakao tuženi, pozivajući se na odredbu člana 375. ZOO, kojom je propisano da potraživanje zakupnine, bilo da je određeno da se plaća povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu, zastarijeva za tri godine, cijeneći da najstarija faktura datira iz januara mjeseca 2014. godine, dok je tužba podnesena dana 16.11.2016. godine, pa nije protekao trogodišnji rok protekom koga bi prestalo pravo tužioca da zahtijeva prinudnim putem ispunjenje obaveze od tuženog.

Prvostepeni sud je našao da je neosnovan protivtužbeni zahtjev tuženog, jer je tužilac dao tuženom u zakup, odnosno na korištenje prostor radio relejnog objekta, a ne zemljište, jer se ni u jednom ugovoru ne navodi oznaka nekretnine, niti je tužilac u ugovorima tvrdio da je vlasnik bilo kakvih nekretnina, pa činjenica da je tuženi zaključio ugovor o zakupu zemljišta sa fizičkim licem koje je vlasnik zemljišta na kome se nalazi predmet zakupa ni na koji način ne utiče na valjanost zaključenih ugovora povodom korištenja radio relejnih objekata, jer predmet ova dva ugovora nisu isti, niti je tuženi dokazao da ga je ovo treće lice ili bilo ko drugi ometao tuženog u korištenju predmetnih objekata po osnovu ugovora zaključenog sa tužiocem, te je zaključio da se radi o ugovorima koji nisu protivni prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima, jer sve i da je tačno da tužilac nije isključivi vlasnik nekretnina na kojima se nalaze radio relejni objekti, ta činjenica ne dovodi do ništavosti ugovora o zakupu, čak i u slučaju da je ugovor o zakupu zaključila osoba koja nije vlasnik predmeta zakupa.

Slijedom navedenog, prvostepeni sud je pozivom na odredbe člana 103., člana 26, člana 375, člana 567, člana 583, člana 10, člana 11, člana 12, člana 15, člana 17, člana 307, člana 262, člana 295, člana 277, člana 324. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO), te člana 7. stav 1., člana 123. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), odlučio kao u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud je žalbu tuženog-protivtužioca odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. ZPP.

Revizija tuženog je djelimično osnovana u dijelu kojim se pobija drugostepena presuda u odnosu na početak toka zakonske zatezne kamate, dok u ostalom dijelu revizija nije osnovana.

Među parničnim strankama nije sporno da su u periodu od 2005. godine do 2015. godine zaključili više (sedam) ugovora o korištenju infrastrukture na radio relejnim objektima tužioca na različitim lokacijama, označenim u ugovorima i jedan ugovor koji se odnosi korištenje usluga rezervnog napajanja agregata tužioca na RRO L.

Prema sadržaju ugovora zaključenih 17.06.2005, 13.07.2006. i 01.11. 2006. godine, tužilac kao davalac usluga daje tuženom na korištenje prostor na radio relejnim objektima, na precizno navedenim lokacijama u svakom pojedinom ugovoru, po osnovu čega tuženi stiče pravo da privremeno koristi prostor tužioca, dok se tuženi obavezuje da za to plaća tužiocu određenu naknadu. Takođe, u ugovorima zaključenim 14.11.2011, 23.04.2013 i 22.10.2015. godine, je navedeno da tužilac kao davalac usluga daje tuženom u zakup prostor na antenskim stubovima na određenoj lokaciji, uz mjesečnu zakupninu koju se tuženi obavezuje da plati.

Pravilno su nižestepeni sudovi, cijeneći sadržaj ugovora, zaključili da se radi o ugovorima o zakupu stvari, jer zakupac prema odredbi člana 567. ZOO, dobija stvar na upotrebu, a to obuhvata korištenje i uživanje stvari, pa kako je tuženi dobio na privremeno korištenje infrastrukturu na radio relejnim objektima tužioca, nije od uticaja što je u ugovorima navedeno da je tužilac „davalac usluga“, iz čega pogrešno tuženi smatra da se radi o ugovoru o pružanju usluga, obzirom da tužilac nije tuženom davao nikakve usluge u okviru svoje djelatnosti utvrđene Zakonom o radio televiziji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ broj 49/06, 73/08, 42/10, 89/13 i 44/16).

Tužilac u ovoj parnici traži ispunjenje ugovora o zakupu i plaćanje ugovorene zakupnine, koja obaveza tuženog proizlazi iz zaključenih ugovora i odredbi člana 567. i člana 583. ZOO.

Tvrđnje tuženog da su predmetnih ugovori ništavi jer tužilac nije vlasnik stvari, odnosno zemljišta na kome se nalaze radio relejni objekti su neosnovane, kako pravilno zaključuju nižestepeni sudovi, jer zakupodavac ne mora ni biti vlasnik stvari koju daje u zakup, pa samim tim nije u obavezi da dokazuje pravo vlasništva niti bilo koje drugo pravo na predmetu zakupa, nego samo da dokaže da je omogućio tuženom, kao zakupcu neometano korištenje zakupljene stvari na ugovoreni način, što tuženi u ovom postupku nije ni osporio.

Činjenica što je tuženi zaključio ugovor o zakupu zemljišta sa određenim fizičkim licem koji je vlasnik tog zemljišta, radi postavljanja i korištenja repetitora i objekata sa pratećom opremom, ni na koji način ne utiče na valjanost ugovora koje je tuženi zaključio sa tužiocem povodom korištenja radio relejnog objekta tužioca, jer predmeti ova dva ugovora nisu isti, niti je tuženi dokazao da ga je ovo treće lice ili bilo ko dugi ometao u korištenju predmetnih objekata po osnovu ugovora zaključenog sa tužiocem, pa su nižestepeni sudovi pravilno odbili protivtužbeni zahtjev, imajući u vidu da se u konkretnom slučaju radi o ugovorima koji nisu protivni prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima, u smislu odredbe člana 103. ZOO.

Prigovorima tuženog da nižestepeni sudovi nisu obrazložili koje su fakture izvedene kao dokaz i naveli koliki iznos potraživanja je naveden u svakoj od faktura, te na osnovu kojih ugovora je svaka ispostavljena, ne dovodi se u pitanje pravilnost odluka nižestepenih odluka u pogledu datog obrazloženja presude, jer su fakture izvedene kao dokaz i na svakoj fakturi je naveden iznos potraživanja, navedeno za koji mjesec se traži plaćanje, te na koji ugovor se odnosi, što je sve imao u vidu vještak ekonomske struke prilikom davanja nalaza i mišljenja, pa nije bilo potrebe da se posebno navodi sadržaj svake fakture.

Zbog toga je, prihvatanjem nalaza vještaka ekonomske struke, prema kome dug tuženog prema tužiocu po osnovu predmetnih faktura (od kojih najstarija faktura datira iz januara 2014. godine, a zadnja iz oktobra 2016. godine) iznosi 163.605,28 KM, pravilno odlučeno o obavezi tuženog za plaćanje glavnog duga.

Revizijom se neosnovano pobija zaključak izestepenih sudova u pogledu istaknutog prigovora zastarjelosti potraživanja, jer je pravilno, pozivom na odredbu člana 375. ZOO zaključeno je ovaj prigovor neosnovan, obzirom da potraživanje zakupnine, bilo da je određeno da se plaća povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu, zastarijeva za tri godine, a kako najstarija faktura datira iz januara mjeseca 2014. godine, a tužba je podnesena dana 16.11.2016. godine, nije protekao trogodišnji rok protekom koga bi prestalo pravo tužioca da zahtijeva prinudnim putem ispunjenje obaveze od tuženog.

Kako je revizija tuženog izjavljena i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, to je ovaj sud, ispitujući pobijanu presudu u dijelu u kome se pobija, u granicama razloga nevedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava (član 241. stav 1. ZPP) u okviru utvrđenog činjeničnog stanja, našao da nije pravilna odluka nižestepenih sudova u odnosu na početak toka zakonske zatezne kamate dosuđene na iznos glavnog duga.

Tužilac je tražio da mu se na glavni dug dosudi zakonska zatezna kamata počev od dospelosti svakog mjesečnog iznosa zakupnine do isplate, a nakon dostavljanja nalaza vještaka tužbeni zahtjev je postavljen na način da mu tuženi plati iznos od 118.482,01 KM na ime obračunate zakonske zatezne kamate od dana dospelosti svakog računa, pa do 14.07.2018. godine, a na iznos glavnog duga od 163.605,28 KM zakonsku zateznu kamatu počev od 14.07.2018. godine, pa do isplate. Međutim, tužbeni zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate je suštinski ostao isti, jer se zahtjev za isplatu zatezne kamate može postaviti u dva oblika: kao kapitalizovane (obračunate) zatezne kamate i/ili kao nekapitalizovane zatezne kamate.

U postupku je utvrđeno da je tuženi bio u docnji, pa su nižestepeni sudovi temeljem odredbe člana 277. i 324. ZOO na iznos glavnog duga dosudili tužiocu i zakonsku zateznu kamatu od dospelosti svake fakture do isplate.

Međutim, izgubili su iz vida da se potraživanje tuženog odnosi na plaćanje zakupnina i da zakonska zatezna kamata na potraživanja zakupnine teče od dana podnošenja tužbe sudu.

Ovo stoga što ZOO razlikuje povremena potraživanja (povremena davanja) od potraživanja koja se povremeno obračunavaju. Povremenim potraživanjima iscrpljuje se samo pravo, što nije slučaj sa potraživanjima koja se povremeno obračunavaju. Odredbom člana 321. stav 4. ZOO propisuje se da u povremena potraživanja spada i zakupnina, a u potraživanja koja se povremeno obračunavaju potraživanja nastala korištenjem električne energije, vode, telefona i dr. Nadalje, odredba člana 279. stav 3. ZOO propisuje da zatezna kamata na povremena dospjela novčana davanja (potraživanja) teče tek od momenta aktiviranja suda, odnosno od momenta podnošenja tužbe.

Slijedom navedenog, ovaj sud je djelimičnim uvažavanjem revizije tuženog odlučio kao u izreci, shodno odredbi člana 250. stav 1. i člana 248. ZPP.

Iako je tuženi djelimično uspio sa revizijom, u pogledu odluke o zakonskoj zateznoj kamati koja predstavlja sporedno potraživanje, to nije bilo od uticaja na odluku o troškovima parničnog postupka,

jer taj uspjeh nije promijenio uspjeh tužioca u parnici, u kojoj je tužilac uspio u cjelosti sa glavnim tužbenim zahtjevom, slijedom čega je odluka o troškovima postupka ostala neizmjenjena.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 2.097,22 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tužioca u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić